

ΣΤΕ 96/2018 [Μη νόμιμη απόρριψη αιτήματος αλλαγής χρήσης αγροτεμαχίου για λόγους προστασίας του πολιτιστικού περιβάλλοντος]

Περίληψη

-Ο Υπ. Πολιτισμού, προκειμένου να χορηγήσει την έγκριση εκτέλεσης έργου πλησίον αρχαιολογικού χώρου, αξιολογεί τα χαρακτηριστικά του έργου και εκτιμά τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις που θα έχει η εκτέλεση αυτού στα ακίνητα μνημεία τα οποία, κατά το άρθρο 2 περ. γ' του ν. 3028/2002, περιέχονται ή υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέρονται στον αρχαιολογικό χώρο, δηλαδή σε αγαθά που εμπίπτουν στο πεδίο προστασίας του αρχαιολογικού νόμου.

-Η ενιαία ιδιοκτησία των αιτούντων ευρίσκεται πλησίον του κηρυχθέντος αρχαιολογικού χώρου, αλλά εκτός των ορίων του, μεταξύ δε αυτού και της εν λόγω ιδιοκτησίας παρεμβάλλεται η διερχόμενη στο σημείο εκείνο παλαιά εθνική οδός, η οποία αποτελεί βασική πύλη εισόδου της πόλης της Λαμίας για τα οχήματα που κινούνται επί του αυτοκινητοδρόμου Αθηνών -Θεσσαλονίκης, ο οποίος επίσης διέρχεται από το όριο του αρχαιολογικού χώρου και κατά μήκος τόσο της Β' όσο και της Α' Ζώνης του. Ενόψει τούτου, όπως δέχθηκε και η αρχαιολογική υπηρεσία, η λειτουργία πρατηρίου υγρών καυσίμων στην ιδιοκτησία των αιτούντων δε θα προκαλέσει περαιτέρω επιβάρυνση, αφού, άλλωστε, με προηγούμενη απόφαση του Υπουργού, εκδοθείσα ομοίως κατόπιν γνωμοδοτήσεως του ΚΑΣ, είχε επιτραπεί η κατασκευή κτιρίων που θα εξυπηρετήσουν και άλλες εμπορικές δραστηριότητες και, μάλιστα, κατ' αποδοχή ιεραρχικής προσφυγής των αιτούντων κατά προηγούμενων αντιθέτων αποφάσεων της αρχαιολογικής υπηρεσίας. Υπό τα δεδομένα αυτά, αναφερόμενος ο Υφ. Πολιτισμού και Τουρισμού σε έμμεση βλάβη του εν λόγω πρατηρίου υγρών καυσίμων και συνεργείου αυτοκινήτων και απορρίπτοντας, με αντίθετη μάλιστα υπηρεσιακή εισήγηση, το αίτημα να επιτραπεί και η λειτουργία των επιχειρήσεων αυτών εκτός του κηρυχθέντος ως άνω αρχαιολογικού χώρου επί της Π.Ε.Ο. και πλησίον του αυτοκινητόδρομου, δεν αιτιολόγησε ως όφειλε την προσβαλλόμενη απόφασή του, η οποία εκδόθηκε καθ' υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας, ενόψει και του ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, λειτουργούν στην περιοχή και μάλιστα του κηρυχθέντος ως άνω αρχαιολογικού χώρου πλήθος δραστηριοτήτων βιομηχανικών και εμπορικών (σφαγεία, βιομηχανικές μονάδες και πρατήρια υγρών καυσίμων), ορισμένες δε από τις δραστηριότητες αυτές έχουν αδειοδοτηθεί και από την αρχαιολογική υπηρεσία. Για το λόγο αυτό, βασίμως προβαλλόμενο, πρέπει η αίτηση των αιτούντων να γίνει δεκτή και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση.

Πρόεδρος: Γ. Παπαγεωργίου

Εισηγητής: Χρ. Ντουχάνης

Βασικές σκέψεις

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η ακύρωση της ΥΠΠΟΤ/ ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ14/ 46738/ 2321/ 11.5.2012 απόφασης του Υφυπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού, με την οποία απορρίφθηκε αίτημα των ήδη αιτούντων για αλλαγή χρήσης αγροτεμαχίου, του οποίου φέρονται ιδιοκτήτες, από χώρου λειτουργίας καταστημάτων, γραφείων και χώρων συνάθροισης κοινού σε χώρο λειτουργίας μικτού πρατηρίου υγρών καυσίμων με συνεργείο αυτοκινήτων και καταστήματα. Το αγροτεμάχιο αυτό ευρίσκεται επί της παλαιάς εθνικής οδού (Π.Ε.Ο.) Λαμίας - Στυλίδας, στην κτηματική περιφέρεια του Δήμου Λαμιέων της Περιφερειακής Ενότητας Φθιώτιδας, Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, το ως άνω δε αίτημα απορρίφθηκε για λόγους προστασίας από έμμεση βλάβη του παρακείμενου κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου στη θέση «Πλατάνια» Μεγάλης Βρύσης.

3. Επειδή, με τις διατάξεις του ν. 3028/2002 (Α' 153) οργανώνεται και εξειδικεύεται η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος της χώρας, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1, έχει ως σκοπό τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης χάριν της παρούσας και των μελλοντικών γενεών και την αναβάθμιση του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Ειδικότερα, στο άρθρο 10 του νόμου αυτού ορίζονται τα εξής: «1. Απαγορεύεται κάθε ενέργεια σε ακίνητο μνημείο η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του. 2. ... 3. Η εγκατάσταση ή η λειτουργία βιομηχανικής, βιοτεχνικής ή εμπορικής επιχείρησης, η τοποθέτηση τηλεπικοινωνιακών ή άλλων εγκαταστάσεων, η επιχείρηση οποιουδήποτε τεχνικού ή άλλου έργου ή εργασίας, καθώς και η οικοδομική δραστηριότητα πλησίον αρχαίου επιτρέπεται μόνο μετά από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. Η έγκριση χορηγείται εάν η απόσταση από ακίνητο μνημείο ή η σχέση με αυτό είναι τέτοια ώστε να μην κινδυνεύει να επέλθει άμεση ή έμμεση βλάβη αυτού λόγω του χαρακτήρα του έργου ή της επιχείρησης ή της εργασίας. ... 4. Για κάθε εργασία, επέμβαση ή αλλαγή χρήσης σε ακίνητα μνημεία, ακόμη και αν δεν επέρχεται κάποια από τις συνέπειες της παραγράφου 1 σε αυτά, απαιτείται έγκριση που χορηγείται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου. 5. ...». Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 4 του ίδιου νόμου, οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως 6 του άρθρου 10 εφαρμόζονται αναλόγως και για τους αρχαιολογικούς χώρους, δηλαδή (άρθρο 2 περ. γ') «... εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς, οι οποίες περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν από αρχαιοτάτους χρόνους έως και το 1830 μνημειακά, οικιστικά ή ταφικά σύνολα ...», οι οποίες «... περιλαμβάνουν και το απαραίτητο ελεύθερο περιβάλλον που επιτρέπει στα σωζόμενα μνημεία να συντίθενται σε ιστορική, αισθητική και λειτουργική ενότητα». Περαιτέρω,

στο άρθρο 50 παρ. 4 και 5 του αυτού νόμου ορίζεται ότι στην αρμοδιότητα του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου (ΚΑΣ) ανήκουν θέματα που αφορούν στην προστασία, μεταξύ άλλων, και αρχαιολογικών χώρων (παρ. 4), και ότι τα Κεντρικά Συμβούλια γνωμοδοτούν για ζητήματα που σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με την προστασία αρχαιολογικών χώρων (παρ. 5 περ. γ' υπό ββ'), τέλος δε, στη διάταξη του άρθρου 73 παρ. 10 του ως άνω νόμου προβλέπεται ότι «Πολιτιστικά αγαθά που έχουν χαρακτηριστεί ως προστατευόμενα σύμφωνα με τις διατάξεις της προϊσχύουσας νομοθεσίας προστατεύονται στο εξής κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου».

4. Επειδή, κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων, οι επεμβάσεις πλησίον αρχαιολογικού χώρου επιτρέπονται μόνο ύστερα από έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού, ειδικά δε για τις οικοδομικές εργασίες η έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού χορηγείται αν η απόσταση από τον αρχαιολογικό χώρο, στην έννοια του οποίου συμπεριλαμβάνεται ρητώς και το άμεσο περιβάλλον του, ή η σχέση με αυτόν είναι τέτοια ώστε να μη κινδυνεύει να επέλθει άμεση ή έμμεση βλάβη στον αρχαιολογικό χώρο. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι ο Υπουργός Πολιτισμού, προκειμένου να χορηγήσει την έγκριση εκτέλεσης έργου πλησίον αρχαιολογικού χώρου, αξιολογεί τα χαρακτηριστικά του έργου και εκτιμά τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις που θα έχει η εκτέλεση αυτού στα ακίνητα μνημεία τα οποία, κατά το άρθρο 2 περ. γ' του ν. 3028/2002, περιέχονται (ή υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται) στον αρχαιολογικό χώρο, δηλαδή σε αγαθά που εμπίπτουν στο πεδίο προστασίας του αρχαιολογικού νόμου (βλ. ΣτΕ 1449/2016, 4060/2015, πρβλ., για εκτέλεση έργου πλησίον μνημείου, 5476/2012, 4541/2009, κ.ά). Για την ταυτότητα του νομικού λόγου, η υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις αξιολόγηση εκ μέρους του Υπουργού Πολιτισμού λαμβάνει χώρα και σε περίπτωση αιτήματος έγκρισης αλλαγής χρήσης ακινήτου πλησίον αρχαιολογικού χώρου, η οποία συνεπάγεται την εγκατάσταση εμπορικής επιχείρησης και την τοποθέτηση σχετικών εγκαταστάσεων.

5. Επειδή, από το φάκελο της υπόθεσης προκύπτει ότι με τις 8945/23.8.1963 (Β' 389) και 1154/4.3.1964 (Β' 91) πράξεις του Υπουργού Προεδρίας της Κυβερνήσεως χαρακτηρίσθηκε ως αρχαιολογικός χώρος «ο παρά την Λαμίαν (4 χιλιάμ. ανατολικότερον) γήλοφος προϊστορικού συνοικισμού εν θέσει "Μεγάλη Βρύση"». Στη συνέχεια, με την ΥΠΠΟ/ ΑΡΧ/Α1/Φ14/36375/1837/8.8.1994 πράξη του Υπουργού Πολιτισμού (Β' 645, όπως αυτή διορθώθηκε - Β' 756) καθορίσθηκαν ζώνες προστασίας (Α' και Β') του αρχαιολογικού χώρου στη θέση "Πλατάνια" Μ. Βρύσης Φθιώτιδας «για λόγους προστασίας του αρχαιολογικού χώρου του προϊστορικού οικισμού, τα λείψανα του οποίου σώζονται διάσπαρτα στο γήλοφο της θέσεως «Πλατάνια» και χρονολογείται μέχρι και τους ΥΕΙΙΙ χρόνους». Ειδικότερα, καθορίσθηκαν Ζώνη Προστασίας Α' (αδόμητη) στον πυρήνα του αρχαιολογικού χώρου, όπου επετράπησαν μόνον οι καλλιέργειες, και Ζώνη Β' στα ανατολικά της ζώνης Α', δομήσιμη με ειδικούς όρους. Με αίτηση της Αργυρώς Παπαλάμπρου, τότε ιδιοκτήτριας ακινήτων έναντι του εν λόγω αρχαιολογικού χώρου και, ειδικότερα, της αδόμητης Ζώνης Α', από το δυτικό όριο της οποίας τα χωρίζει η Π.Ε.Ο. Λαμίας - Στυλίδας, ζητήθηκε η έγκριση της αρχαιολογικής υπηρεσίας για την κατασκευή α)

κτιρίου πρατηρίου υγρών καυσίμων εμβαδού 150 τ.μ., β) κτιρίου υπεραγοράς 2.074,72 τ.μ., γ) κτιρίου γραφείων εμβαδού 70,65 τ.μ. και δ) κόμβου κυκλοφοριακής σύνδεσης με την Π.Ε.Ο., και, τέλος, για τη σχετική διαμόρφωση του χώρου (δρόμοι εξυπηρέτησης και φυτική γη κάλυψης, συλλογή ομβρίων υδάτων του χώρου των εγκαταστάσεων και του κόμβου, ηλεκτροφωτισμός κυκλοφοριακής σύνδεσης). Το Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων Στερεάς Ελλάδας (Τ.Σ.Μ.Σ.Ε.), το οποίο επελήφθη σχετικώς, αφού έλαβε υπόψη τη σημασία του ανωτέρω αρχαιολογικού χώρου επί του οποίου, όπως δέχθηκε, σχεδιάζεται η δημιουργία αρχαιολογικού και φυσικού πάρκου, γνωμοδότησε (συνεδρία Τ.Σ.Μ.Σ.Ε. 7/4.11.2008, θέμα 15ο) κατά της ικανοποίησης του αιτήματος της ιδιοκτήτριας, με την εξής αιτιολογία: «1. Η λειτουργία πρατηρίου υγρών καυσίμων, υπεραγοράς και ο κόμβος που προαπαιτείται για την κατασκευή του θα επιβαρύνει το άμεσο περιβάλλον του αρχαιολογικού χώρου λόγω των ρύπων και της αυξημένης κυκλοφορίας 2. Η κατασκευή ενός ογκωδέστατου κτηρίου, όπως αυτό της υπεραγοράς, θα επιβαρύνει αισθητικά το τοπίο 3. Ο εκβραχισμός που απαιτείται για τη θεμελίωση των κτιρίων και τη διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου τους θα αλλοιώσει περαιτέρω αισθητά το φυσικό περιβάλλον και ανάγλυφο του προϊστορικού οικισμού, ο οποίος, σύμφωνα με τα πρώτα αποτελέσματα ... επιστημονικής έρευνας, αποτελούσε φυσικό λιμάνι στο μυχό του Μαλιακού κόλπου 4. Η επιβάρυνση της περιοχής με τις ανωτέρω δραστηριότητες έρχεται σε αντίθεση με τον χαρακτήρα του αρχαιολογικού και οικολογικού πάρκου το οποίο θα πρέπει να διαμορφωθεί και να λειτουργήσει για την ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών της». Η αιτιολογία αυτή υιοθετήθηκε από την ΙΔ΄ Εφορεία Προϊστορικών & Κλασικών Αρχαιοτήτων (Ε.Π.Κ.Α.), η οποία με την 7750/24.11.2008 απόφασή της απέρριψε το υποβληθέν αίτημα. Εν συνεχεία, οι ήδη αιτούντες, ως νέοι ιδιοκτήτες των ως άνω ακινήτων (βλ. 4528/26.6.2009 έγγραφό τους προς τη ΙΔ΄ Ε.Π.Κ.Α.), επανήλθαν με νέο αίτημα το μήνα Ιούνιο 2009, που είχε ως αντικείμενο α) κτίριο 300 τ.μ. (συνολική δόμηση 600 τ.μ.) επί ακινήτου επιφανείας 5.776,44 τ.μ. (αγροτεμάχιο Α) για τη στέγαση καταστημάτων και γραφείων, και β) κτίριο εμβαδού 1.000 τ.μ. (500 ανά επίπεδο), για τη στέγαση καταστημάτων και χώρου συνάθροισης κοινού (αγροτεμάχιο Β). Το Τ.Σ.Μ.Σ.Ε., με νέα γνωμοδότησή του (συνεδρίαση 10/15.7.2009, θέμα 9ο), διαφοροποιήθηκε από τη διατυπωθείσα σχετικώς υπό όρους θετική εισήγηση και τάχθηκε κατά της ικανοποίησης και αυτού του αιτήματος, ακολούθησε δε η απόφαση 5313/28.8.2009 της ΙΔ΄ Ε.Π.Κ.Α., με την οποία υιοθετήθηκε η ανωτέρω γνωμοδότηση και απορρίφθηκε το αίτημα των αιτούντων. Κατά των ανωτέρω δύο αποφάσεων της ΙΔ΄ Ε.Π.Κ.Α., οι ήδη αιτούντες άσκησαν ιεραρχική προσφυγή ενώπιον του Υπουργού Πολιτισμού, ενόψει της οποίας η υπόθεση εισήχθη ενώπιον του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου. Το ΚΑΣ εξέδωσε την από 26/8.6.2010 (θέμα 19ο) γνωμοδότησή του, με την οποία, όπως διορθώθηκε κατά τη συνεδρίαση 38/21.9.2010, εκτιμήθηκε ότι, στην επίδικη αρκετά σημαντική θέση, «όσον αφορά την τοπογραφία της περιοχής κατά την προϊστορική εποχή, με Πρωτοελλαδική - Μεσοελλαδική και Υστεροελλαδική φάση», το νέο, διάφορο εκείνου της προηγούμενης ιδιοκτήτριας, αίτημα για χωροθέτηση κτηρίων με χρήσεις καταστημάτων, γραφείων

και χώρων συνάθροισης κοινού στα τρία αγροτεμάχια φερόμενης ιδιοκτησίας των αιτούντων, μπορούσε να γίνει δεκτό. Κατόπιν τούτων, εκδόθηκε η ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ14/119637/13.12.2010 απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού, με την οποία έγινε δεκτή η ασκηθείσα προσφυγή των αιτούντων και εγκρίθηκε η «χωροθέτηση» δύο κτιρίων στα δύο από τα τρία αγροτεμάχια, υπό όρους, ως εξής: «Το κτήριο Α θα έχει κάλυψη 1.000 τ.μ. και θα χωροθετηθεί στο αγροτεμάχιο με εμβαδόν 10.652,16 τ.μ. και το κτήριο Β θα έχει ... κάλυψη 389 τ.μ. και θα χωροθετηθεί στο αγροτεμάχιο με εμβαδόν 5.776,44 τ.μ. Η χρήση των εν λόγω κτηρίων θα είναι καταστήματα, γραφεία και χώροι συνάθροισης κοινού. Η ανωτέρω έγκριση δίνεται σύμφωνα με τους ακόλουθους όρους: 1. Ο όγκος του κτηρίου Α των 1.000 τ.μ., να διασπαστεί προκειμένου να ενταχθεί αρμονικά στο περιβάλλον του αρχαιολογικού χώρου του προϊστορικού οικισμού στη θέση “Μεγάλη Βρύση”, Δ.Δ. Αγίας Παρασκευής, Δ. Λαμιέων. 2. Η αρχιτεκτονική μελέτη του έργου να κατατεθεί προς έγκριση στα αρμόδια όργανα του ΥΠ.ΠΟ.Τ (ΔΙ.Π.Κ.Α. και ΙΔ΄ Ε.Π.Κ.Α.). 3. Οι απαιτούμενες εκσκαφές να παρακολουθούνται από υπάλληλο της ΙΔ΄ Ε.Π.Κ.Α. και σε περίπτωση αποκάλυψης αρχαιοτήτων, οι εργασίες να διακοπούν, προκειμένου να ακολουθήσει σωστική ανασκαφική έρευνα, σύμφωνα με το άρθρο 37 του ν. 3028/2002, από τα αποτελέσματα της οποίας θα κριθεί η περαιτέρω πορεία του έργου». Στη συνέχεια, οι αιτούντες υπέβαλαν την από 21.6.2011 αίτησή τους προς το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού (Α.Π. 60621/2745/24.6.2011), με την οποία ζήτησαν την έγκριση αλλαγής χρήσης του ακινήτου Β από καταστήματα, γραφεία και χώρους συνάθροισης κοινού σε μικτό πρατήριο υγρών καυσίμων με συνεργείο αυτοκινήτων και καταστήματα. Όπως διαλαμβάνεται στην αίτηση «με την προτεινόμενη αλλαγή χρήσης ... δεν επέρχεται καμία ουσιώδης μεταβολή στην αρχιτεκτονική μελέτη των κτιρίων όσον αφορά την όψη, την κάλυψη και το συνολικό εμβαδόν, παρά μόνο τοποθετείται έμπροσθεν του κτιρίου το απαραίτητο στέγαστρο και οι αντλίες καυσίμων για την εξυπηρέτηση της εγκατάστασης. Το στέγαστρο έχει εμβαδόν 128,00 τ.μ. και ύψος 4,70 μ. απαραίτητο για την λειτουργία της εγκατάστασης. Το σύνολο της κατασκευής κτίριο - στέγαστρο δεν υπερβαίνει τους πολεοδομικούς περιορισμούς που διέπουν την ευρύτερη εκτός σχεδίου πόλεως περιοχή. Η κυκλοφοριακή σύνδεση του ακινήτου με την Π.Ε.Ο. Λαμίας Στυλίδας, προβλέπεται να γίνεται με τον ίδιο εγκεκριμένο κόμβο σύνδεσης, τα γεωμετρικά και ειδικά χαρακτηριστικά του οποίου (μορφή, ηλεκτροφωτισμός, αποχέτευση κλπ.) αποτυπώνονταν και στα σχέδια που συνοδεύουν την ως άνω Απόφαση Υπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού περί έγκρισης χωροθέτησης κτιρίου επιφάνειας 389,00 τ.μ. με χρήση χώρου συνάθροισης κοινού - γραφείων καταστημάτων». Παραλλήλως, οι αιτούντες υπέβαλαν και την από 5.7.2011 αίτηση προς τη ΙΔ΄ Ε.Π.Κ.Α. σχετικά με κατασκευές στο τμήμα Γ της όλης ιδιοκτησίας τους, επί της αιτήσεως δε αυτής εκδόθηκε η 7013/20.10.2011 απόφαση της ΙΔ΄ ΕΠΚΑ, με την οποία εγκρίθηκε υπό όρους η «χωροθέτηση» διώροφου καταστήματος, χώρου συνάθροισης κοινού και περιτείχισης, επί του αγροτεμαχίου Γ, το οποίο φέρεται να αφήνει σε αυτούς. Καθόσον, εξάλλου, αφορά το τελευταίο ως άνω αίτημα που αναφερόταν στην αλλαγή

χρήσης στο τμήμα Β΄ της ιδιοκτησίας, η ΙΔ΄ Ε.Π.Κ.Α., σε απάντηση του ΥΠΠΟΤ/ΓΔΑΠΚ/ΑΡΧ/Α1/Φ14/60621/2745/26.7.2011 εγγράφου του Υπουργείου, απηύθυνε προς αυτό το 4988/10.10.2011 έγγραφο, στο οποίο εκθέτει τα εξής: «Η εν λόγω ιδιοκτησία ... βρίσκεται στη νοτιανατολική παρειά βραχώδους υψώματος, έναντι του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου στη θέση Πλατάνια Μεγάλης Βρύσης... Δοκιμαστικές και σωστικές ανασκαφές της Εφορείας από το 1974 μέχρι σήμερα στον πυρήνα και στις παρυφές του προϊστορικού γήλοφου με αφορμή δημόσια και ιδιωτικά έργα, έφεραν στο φως κτιριακά λείψανα Μεσοελλαδικών και ΥΕ ΙΙΙ χρόνων, καθώς επίσης και τμήμα ταφικού περιβόλου Ελληνιστικών χρόνων. Λόγω της σημασίας του χώρου για την προϊστορική τοπογραφία της κοιλάδας του Σπερχειού αλλά και του παρακείμενου υδροβιότοπου και βιότοπου της περιοχής, σχεδιάζεται μακροπρόθεσμα η δημιουργία αρχαιολογικού και οικολογικού πάρκου. Ο Δήμος Λαμιέων σε πρόσφατο αίτημά του ζήτησε από την Υπηρεσία μας να εκφράσει τις απόψεις της για την Προκαταρκτική Περιβαλλοντική Μελέτη του έργου που αφορά στην ανάδειξη μονοπατιών περιβαλλοντικής σημασίας “ελληνοπυγόστεου” [απειλούμενου με εξαφάνιση ψαριού των εκβολών του Σπερχειού]. Μετά την κατασκευή κόμβου στα Α του αρχαιολογικού χώρου και σε απόσταση 1 περίπου χλμ. από το ανατολικό όριο της Ζώνης Α, το τμήμα της Ε.Ο. Λαμίας - Στυλίδας, στο οποίο έχει πρόσωπο η εν λόγω ιδιοκτησία, έχει μετατραπεί σε οδό εισόδου στη Λαμία από το ρεύμα του αυτοκινητόδρομου Π.Α.Θ.Ε. Θεσσαλονίκης - Αθήνας, ο οποίος διέρχεται σε απόσταση από το νότιο όριο των Ζωνών Α και Β. Λόγω των νέων αυτών δεδομένων έχει σημειωθεί αυξημένο ενδιαφέρον σε ότι αφορά την ανάπτυξη της περιοχής και μάλιστα χρήσεις και δραστηριότητες που δεν συνάδουν με τις προϋποθέσεις προστασίας και ανάδειξης του αρχαιολογικού χώρου ... Επειδή με την αίτηση αλλαγής των Αφών Μπαρτσώκα επανέρχεται ουσιαστικά το πρώτο αίτημα της πρώην ιδιοκτήτριας κ. Αργυρώς Παπαλάμπρου, σας κάνουμε γνωστό ότι η Εφορεία μας έχει ήδη εκφράσει τις απόψεις της με το υπ΄ αριθμ. 5443/25-9-2008 έγγραφό της προς το Τ.Σ.Μ.Σ.Ε. ... και ως εκ τούτου εκδόθηκε η Α.Π. 7750/24-11-2008 Απόφαση της ΙΔ΄ Ε.Π.Κ.Α. ... Η ανωτέρω αρνητική απόφαση για τη λειτουργία πρατηρίου καυσίμων και του προαπαιτούμενου κόμβου κυκλοφοριακής σύνδεσης στηρίχτηκε στην επιβάρυνση του άμεσου περιβάλλοντος του αρχαιολογικού χώρου, λόγω ρύπων και αυξημένης κυκλοφορίας. Ωστόσο, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η Ε.Ο. Λαμίας - Στυλίδας που διέρχεται στα όρια της ζώνης Α΄, έχει μετατραπεί σε οδό εισόδου της πόλης της Λαμίας από τα ανατολικά και ο κυκλοφοριακός φόρτος είναι δεδομένος, λόγω και της σύνδεσής της με κόμβο με τον αυτοκινητόδρομο της ΠΑΘΕ που διέρχεται ανατολικότερα του αρχαιολογικού χώρου. Λόγω των νέων αυτών δεδομένων, είναι γεγονός ότι υπάρχει υποβάθμιση στο έμμεσο ελεύθερο περιβάλλον του αρχαιολογικού χώρου και αλλοίωση της αισθητικής του αρχαιολογικού/ ιστορικού τοπίου. Τέλος, μετά την ιεραρχική προσφυγή των νέων ιδιοκτητών Αφών Μπαρτσώκα, εκδόθηκε η [ανωτέρω από 13.12.2010] Υπουργική Απόφαση κατά των δύο προγενέστερων αποφάσεων της ΙΔ΄ Ε.Π.Κ.Α. τις οποίες και ουσιαστικά καταργεί». Περαιτέρω, και σε συνέχεια του εν λόγω εγγράφου της ΙΔ΄ Ε.Π.Κ.Α., εκδόθηκε το συμπληρωματικό

8121/2.12.2011 έγγραφο της ίδιας Εφορείας, στο οποίο εκφράζεται η θέση ότι «... υπό τις παρούσες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί στο έμμεσο περιβάλλον του κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου ... η λειτουργία πρατηρίου υγρών καυσίμων, που αιτούνται οι Αφοί Μπαρτσώκα, δεν θα δημιουργήσει περαιτέρω επιβάρυνση στον ήδη βεβαρυμένο από πλευράς κυκλοφορίας και υπό δόμηση χώρο». Το ζήτημα ήχθη ενώπιον του Κεντρικού Αρχαιολογικού Συμβουλίου, το οποίο με την 3/31.1.2012 γνωμοδότησή του τάχθηκε υπέρ της απορρίψεως του αιτήματος έγκρισης αλλαγής χρήσης, με την εξής, μεταξύ άλλων, αιτιολογία : «Γνωμοδοτεί ομόφωνα υπέρ της μη έγκρισης του αιτήματος των Χρήστου και Ιωάννη Μπαρτσώκα για την αλλαγή χρήσης του αγροτεμαχίου Β΄, φερόμενης ιδιοκτησίας τους, από καταστήματα, γραφεία και χώρους συνάθροισης κοινού σε μικτό πρατήριο υγρών καυσίμων με συνεργείο αυτοκινήτων και καταστήματα, επί της Π.Ε.Ο. Λαμίας - Στυλίδας, ..., και εμμένει στην έγκριση η οποία έχει ήδη δοθεί με την [από 13.12.2010] Υ.Α. για την ανέγερση στο χώρο αυτό κτηρίου εμπορικών χρήσεων, για λόγους προστασίας από έμμεση βλάβη, του παρακείμενου αρχαιολογικού χώρου στη θέση Πλατάνια Μεγάλης Βρύσης». Ύστερα από αυτά, εκδόθηκε η προσβαλλόμενη ΥΠΠΟΤ/ ΓΔΑΠΚ/ ΑΡΧ/ Α1/ Φ14/ 46738/ 2321/ 11.5.2012 απόφαση του Υφυπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού, σύμφωνα με την οποία αποφασίσθηκε η μη έγκριση του υποβληθέντος αιτήματος για λόγους προστασίας από έμμεση βλάβη του παρακείμενου αρχαιολογικού χώρου.

6. Επειδή, κατά τα προαναφερόμενα, η ενιαία ιδιοκτησία των αιτούντων ευρίσκεται πλησίον του κηρυχθέντος αρχαιολογικού χώρου, αλλά εκτός των ορίων του, μεταξύ δε αυτού και της εν λόγω ιδιοκτησίας παρεμβάλλεται η διερχόμενη στο σημείο εκείνο παλαιά εθνική οδός (Π.Ε.Ο), η οποία ήδη αποτελεί, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, βασική πύλη εισόδου της πόλης της Λαμίας για τα οχήματα που κινούνται επί του αυτοκινητοδρόμου Αθηνών - Θεσσαλονίκης, ο οποίος επίσης διέρχεται από το όριο του αρχαιολογικού χώρου και κατά μήκος τόσο της Β΄ όσο και της Α΄ Ζώνης του. Ενόψει τούτου, όπως δέχθηκε και η αρχαιολογική υπηρεσία (4988/10.10.2011 έγγραφο της ΙΔ΄ Ε.Κ.Π.Α.), η λειτουργία πρατηρίου υγρών καυσίμων στην ιδιοκτησία των αιτούντων δεν θα προκαλέσει περαιτέρω επιβάρυνση, αφού, άλλωστε, με προηγούμενη, από 13.12.2010, απόφαση του Υπουργού, εκδοθείσα ομοίως κατόπιν γνωμοδοτήσεως του ΚΑΣ, είχε επιτραπεί η κατασκευή κτιρίων που θα εξυπηρετήσουν και άλλες εμπορικές δραστηριότητες και, μάλιστα, κατ' αποδοχή ιεραρχικής προσφυγής των αιτούντων κατά προηγούμενων αντιθέτων αποφάσεων της αρχαιολογικής υπηρεσίας. Υπό τα δεδομένα αυτά, αναφερόμενος ο Υφυπουργός Πολιτισμού και Τουρισμού σε έμμεση βλάβη του ανωτέρω αρχαιολογικού χώρου από τη λειτουργία του εν λόγω πρατηρίου υγρών καυσίμων και συνεργείου αυτοκινήτων και απορρίπτοντας, με αντίθετη μάλιστα υπηρεσιακή εισήγηση, το αίτημα να επιτραπεί η λειτουργία των επιχειρήσεων αυτών εκτός του κηρυχθέντος ως άνω αρχαιολογικού χώρου, επί της Π.Ε.Ο. και πλησίον του αυτοκινητοδρόμου (Π.Α.Θ.Ε. Θεσσαλονίκης - Αθήνας), δεν αιτιολόγησε, όπως όφειλε, την προσβαλλόμενη απόφασή του, η οποία εκδόθηκε καθ' υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας, ενόψει και του ότι, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, λειτουργούν στην

Νόμος και Φύση

Αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη
<https://nomosphysics.org.gr>

περιοχή, και μάλιστα εντός του κηρυχθέντος ως άνω αρχαιολογικού χώρου, πλήθος δραστηριοτήτων βιομηχανικών και εμπορικών (σφαγεία, βιομηχανικές μονάδες, αλλά και πρατήρια υγρών καυσίμων), ορισμένες δε από τις δραστηριότητες αυτές έχουν αδειοδοτηθεί και από την αρχαιολογική υπηρεσία. Για το λόγο αυτό, βασίμως προβαλλόμενο, πρέπει η αίτηση των αιτούντων να γίνει δεκτή και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη απόφαση.